

Мазурчук Вікторія

здобувач другого рівня вищої освіти,

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Науковий керівник: Крисанова Т. А.,

доктор філологічних наук, професор кафедри практики англійської мови

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ ПІДТРИМКИ ДІАЛОГУ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Формування стратегій підтримки діалогу у процесі навчання англійської мови є одним із ключових завдань сучасної методики викладання, оскільки саме діалогічне мовлення найбільш повно відображає реальні комунікативні ситуації. У житті спілкування рідко відбувається у вигляді монологів – натомість люди постійно взаємодіють, реагують, уточнюють, погоджуються або заперечують. Тому навчання має бути спрямоване на формування вміння підтримувати розмову, не губитися, коли бракує слів, і активно взаємодіяти з партнером.

Під **стратегіями підтримки діалогу** варто розуміти сукупність мовленнєвих і поведінкових дій, які допомагають здобувачеві освіти продовжувати розмову навіть у разі труднощів [5]. Це вміння ставити уточнювальні запитання, перефразовувати думку, використовувати заповнювачі пауз (типу *well, you know, actually*), демонструвати активне слухання (*I see, really, that's interesting*), а також виявляти ініціативу в спілкуванні. Важливо навчити учнів не боятися помилок, а використовувати доступні ресурси для того, щоб не переривати комунікацію [2].

На практиці формування таких стратегій має відбуватися поступово і системно. Уже на початковому етапі доцільно вводити елементарні мовленнєві моделі, які допомагають підтримати діалог. Зокрема, учням можна запропонувати прості шаблони типу: *"What do you mean?"*, *"Can you repeat, please?"*, *"I'm not sure I follow, but I think..."*, *"Could do you clarify?"*, *"Do you agree?"*. Такі фрази варто не просто подати у вигляді списку, а інтегрувати в практику через чітко структуровані вправи. Спочатку вчитель демонструє мовленнєві кліше у короткому діалозі, після чого здобувачі освіти виконують контрольовані вправи (наприклад, вставляють репліки в текст із пропусками). Далі вони переходять до роботи в парах, де мають використати задані фрази у конкретній ситуації спілкування.

Ефективною є вправа «ланцюжковий діалог», коли кожен здобувач освіти додає репліку до попередньої, використовуючи одну із стратегій підтримки розмови. Наприклад, перший учень говорить: *"I like travelling"*, тоді другий відповідає: *"Really? Where have you been?"*, третій – *"That sounds fascinating, I have never been abroad"*. Така діяльність формує природне відчуття діалогу та привчає реагувати на висловлювання співрозмовника.

Ще одним практичним прийомом є моделювання комунікативних ситуацій, максимально наближених до реального життя. Наприклад,

здобувачам освіти пропонуються сценарії “at a cafe”, “at the airport” або “at a job interview”, у межах яких вони отримують ролі та завдання, але не готовий текст. Їхньою метою є підтримка розмови, навіть якщо вони не знають точних слів. У таких вправах вчитель може спеціально вводити перешкоди. Зокрема, це може бути один учень, який постійно нібито не розуміє партнера, що зрештою стимулює використання стратегій уточнення.

Особливо ефективними є вправи на розвиток уміння перефразовувати. Здобувачам освіти можна дати слова, які заборонено використовувати (**taboo words**), і вони мають надати дефініцію, уникаючи тематично споріднених лексичних одиниць. Це змушує їх активізувати мовленнєві ресурси та не зупинятися через нестачу словникового запасу. Наприклад, слово “doctor” – не можна вживати слова “hospital”, “medicine” і “patient”. Учень має знайти інші способи визначення слова [3, с. 180]. Можливими варіантами є: “a person who helps people when they are ill” або “someone who examines you and gives advice about your health”.

Важливо також формувати навички активного слухання. Для цього доцільно використовувати вправи типу “echo technique”, коли здобувач освіти має коротко повторити або перефразувати сказане партнером перед тим, як відповісти. Наприклад: “So you think that learning English is difficult? I agree, but...”. Це не тільки підтримує діалог, а й демонструє увагу до співрозмовника.

Ще один напрям – навчання використовувати заповнювачі пауз. Учні часто замовкають, коли не знають як продовжити діалог. Тому їх потрібно спеціально навчати фразам типу: “Let me think...”, “Well...”, “That’s a good question...”. Можна проводити вправи, де здобувачі освіти мають навмисно затримати відповідь, використовуючи такі фрази для уникнення мовленнєвої блокади [1, с. 23].

На старшому етапі навчання доцільно застосовувати дискусійні форми роботи, що передбачають не лише висловлення власної думки, а й активну реакцію на висловлювання інших учасників комунікації. Тематика таких обговорень може охоплювати актуальні для здобувачів освіти питання, зокрема використання соціальних мереж або навчання в онлайн-середовищі. Потрібно мотивувати учнів використовувати фрази для вираження згоди чи незгоди: “I totally agree”, “I’m not sure about that”, “From my point of view...”, “What do you think?”.

Не менш важливим є створення безпечного мовленнєвого середовища, де учні не бояться говорити. Якщо здобувач освіти відчуває страх помилки, він не буде намагатися підтримувати розмову [6]. Тому вчителю варто більше уваги приділяти змісту висловлювання, ніж формальній правильності, особливо на етапі формування комунікативних навичок.

У процесі навчання доцільно використовувати автентичні матеріали: відео, діалоги з фільмів і подкасти, оскільки вони відображають реальне мовлення та формують здатність орієнтуватися в живому мовленнєвому середовищі. Після перегляду чи прослуховування можна аналізувати, які саме стратегії

використовують носії мови для підтримки діалогу. Зокрема, як вони реагують на незрозуміле, як уточнюють інформацію, як змінюють тему.

Окремої уваги заслуговує робота в парах і групах, яка створює більше можливостей для практики. Учитель має виступати не як головний мовний партнер, а як фасилітатор процесу, який організовує взаємодію між учнями. Чим більше учні говорять між собою, тим швидше формуються навички підтримки діалогу [4, с. 40].

Отже, формування стратегій підтримки діалогу є комплексним процесом, що поєднує мовленнєві, психологічні та методичні аспекти. Практична спрямованість навчання, використання реальних комунікативних ситуацій, систематичне відпрацювання мовленнєвих моделей і створення сприятливого середовища дозволяють ефективно розвивати здатність здобувачів освіти до живого та природного спілкування англійською мовою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вихрущ В. Навчальний діалог як базовий концепт розвивальної парадигми сучасної освіти. Педагогічний дискурс. 2016. Вип. 20. С. 21-27.
2. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainskashkola-compressed.pdf> (дата звернення: 30.03.2026).
3. Наконечна А. О., Ординська І. Я. Особливості навчання діалогічного мовлення при вивченні англійської мови. Збірник наукових праць національної академії державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки. 2015. № 2. С. 175-189.
4. Редько В. Г. Дидактичні та методичні засади компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі: навчально-методичний посібник. Київ, 2020. С. 36–42.
5. Selinker L. Interlanguage // IRAL – International Review of Applied Linguistics in Language Teaching. 1972. Vol. 10. P. 209–232.

Марцинюк Анастасія

*здобувач другого рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник: Бабій Л.Б., кандидат філологічних наук
доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови*

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

Соціально-комунікативні навички є необхідним інструментом у побудові міжособистісних професійних та ділових стосунків у ХХІ столітті. Вони допомагають людям проявляти свій потенціал та втілювати ідеї, підкріплені професійними знаннями та досвідом. Вивчення іноземної мови – це кропіткий процес, що включає в себе розвиток комунікативних навичок, вміння